რუსეთის სოციალდემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა შეერთდით!

ხუთშაბათი, 17 აგვისტო 1917 წ.

ერთობა

ფასი 12 კაპ.

გაზეთის ფასი: ერთი თვით 2 მან. 60 კაპ., ორი თვით 5 მ. 20 კ., სამი თვით 7 მან. 80 კ., ოთხი თვით 10 მ. 40 კ. ცალკე ნომერი ყველგან 12 კ. საზღვარ-გარეთ ორჯერ მეტი. განცხადების ფასი: პირველ გვერდზე პეტიტის სტრიქონი—80 კაპ., მეოთხე გვერდზე—15 კაპ. სამგლოვიარო განცხადება ჩვეულებრივი ზომის 6 მ. სასწრაფო განცხადება უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს დღისით 11 ნ. ს. საათისა. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ საგაზეთო მასალას რედაქცია არ ინახავს ავტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერას კისრულობს.

ხელის მომწერლებმა ფული შემდეგი ადრესით უნდა გამოგზავნონ: Тифлисъ почтов. ящ. 199. Редакція „Эртоба". სხვა ადრესით გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს.

რედაქციაში პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება 10—12 საათამდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: თფილისი, გოლოვინის პროსპექტი № 12. Тифлисъ Головинскій проспектъ № 12).

ტელეფონი 16—62.

№ 124 ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალდემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა. № 124

გრძელდება ხელის მოწერა 1917 წლისათვის გაზეთ

ერთობა-ზე.

გაზეთი ღირს როგორც თფილისში, ისე პროვინციაში:

ერთი თვით—2 მან. 60 კაპ., ორი თვით—5 მან. 20 კაპ., სამი თვით—7 მან. 80 კაპ., ოთხი თვით—10 მან. 40 კაპ. ცალკე ნომერი ყველგან 12 კაპ. ხელის მოწერა მიიღება ყოველი თვის პირველი რიცხვიდან. ადრესის შეცვლა პროვინციელ ხელის მომწერთათვის 1 მანეთი. გაზეთის ფასი ხელის მოწერ. წინდაწინ უნდა გადაიხადონ, ნისიათ არავის გაეგზავნება.

ფოსტით ხელის მომწერლებმა ფული შემდეგი ადრესით უნდა გამოგზავნონ: Тифлисъ, почтовый ящикъ № 199., редакція „Эртоба".

თფილისის ხელის მომწერლებმა ფული უნდა შეიტანონ კანტორა „განათლება"-ში ოლღას ქუჩა, № 6.

იმ ხელის მომწერთ, რომელთაც ამ წლის მეორე ნახევრის ფული ძველ ფასობაზე აქვს გამოგზავნილი, ვთხოვთ შეავსონ თავიანთი ხელის მოსაწერი ფული ახლანდელ ფასის და მიხედვით.

ცოლი და შვილები დიდი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავებს და ნაცნობ-მეგობრებს საყვარელი შვილის და მეუღლის

გულჩინა კანდელაკისა

დაკრძალვა მოხდება ხუთშაბათს, 17 ამ თვის, დილის 11 ს. ს. ლანჩხუთში.

ნიკო ნიკოს ძე ლორთქიფანიძე დიდი მწუხარებით აუწყებს ნათესავებს და ამხანაგ-მეგობრებს გარდაცვალებას მეუღლისა თავისი

გულჩინა კანდელაკისას.

დაკრძალვა მოხდება ხუთშაბათს 17 ამ თვის დილის 11 ს. ს. ლანჩხუთში.

გულ დათუთქული დედა მისი კვირკველიას ასული, ნაზიკო ... ნაკაშიძე, ... კაკალი ... მეუღლე, ძმები, ... და ... კვირკველია, ... და სხვა ნათესავები მწუხარებით აუწყებენ ნაცნობებს და ნათესავებს, რომ 19 აგვისტოს, შაბათს 12 საათზე, ... წმინდა გიორგის ეკლესიაში გადახდილ იქნება ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი ტრაგიკულათ გარდაცვალებულის სახელმწიფო სკოლის მეოთხე კლასის მოწაფის

ვანიჩკა ილარიონის ძე კვირკველიას

სულის მოსახსენებლათ. (2—1)

შაბათს, 19 აგვისტოს, სოფელ ვეთ...ის წმ. გიორგის ეკლესიაში გადახდილი იქნება ორმოცის წირვა და პანაშვიდი უდროოდ გარდაცვალებულის ბათუმის მე 7 კლასის გიმნაზიის მოწაფის

ალექსანდრე (იზიკო კოკი) დიდიას

სულის მოსახსენებლათ, რასაც აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ გამოუთქმელი მწუხარებით შინა მყოფნი მშობლები მარიამ ... ასული და ვიქტორ ნიკოს ძე დიდიაები შვილებით. დასაწყისი წირვისა 10 საათი, მხოლოდ შემდეგ პანაშვიდი. 1—1

გულდაწყვეტილნი მშობლები ივანე ანდრიას ძე და სოფიო ... ასული გამყრელიძეები, ... და შვილები ნინიას ასული გამყრელიძეებისა გამოუთქმელის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ ამხანაგთ, რომ კვირას 13 აგვისტოს გარდაიცვალა პირველთა უსაყვარლეს და უმცროსი შვილი, ხოლო მეორეთა ძვირფასი შვილის-შვილი ქალთა მეოთხე გიმნაზიის მე 4 კლასის მოწაფე პატარა

თამარი.

გამოსვენება მოხდება პროფესიის ქუჩა № 18. ხუთშაბათს 17 აგვისტოს 10 საათზე ქაშვეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში დაკრძალვა იმავე დღეს წმინდა ნინოს სასაფლაოზე. 1—1

ოზურგეთის ქალაქის თვითმართველობა

ამით აცხადებს, რომ არსებული ქალთა კერძო პროგიმნაზია ამა წლის პირველ სექტემბრიდან გადაკეთდა

მთავრობის სრულ-უფლებიანი ქალთა გიმნაზიათ.

თავისუფალი ადგილებია უფროს მოსამზადებელ I, II და III კლასებში.

ამასთანავე, ამავე წლიდან იხსნება

ვაჟების გიმნაზია

მეხუთე კლასი, რომელშიაც მიიღებიან უფეზამენოთ უმაღლეს პირველ დაწყებითი სასწავლებლში კურს დამთავრებულნი—და აგრეთვე შესაფერი გამოცდით. თხოვნები მიიღება ქალაქის თვითმმართველობაში. 2—1

პარასკევს 18 აგვისტოს 1917 წელს შესდგება

არა ჩვეულებრივი საზოგადო კრება კოოპერატიულ სახალხოს საზოგადოების წევრთა.

დღის წესრიგი: 1) გამგეობის მოხსენება სასაქონლოს საქმეთა მდგომარეობის შესახებ, 2. ზედამხედველ კომიტეტის მოხსენება 1) ინსტრუქცია და 2) ნაკაზი. 3) არჩევა ზედამხედველ კომიტეტისა. 4) ... გამგეობისა 5) მიმდინარე კითხვები. კრება შესდგება სახალხოს შენობაში, გიორგის ქ. № 1 საღამოს 7 ნახ. საათზე.

§ 32. იმ შემთხვევაში, თუ კრებას წევრთა კანონიერი რიცხვი არ დაესწრო, ერთი კვირის შემდეგ მოწვეულ იქნება ხელმეორედ კრება რომელიც კანონიერათ ჩაითვლება რამდენი წევრიც არ უნდა დაესწროს. (1—1)

განათლების სამინისტროს უწყებაში მყოფი

8 კლასიანი ვაჟთა და ქალთა გიმნაზია

უკვე ... უფლებით

დ. ი. ბერიძიშვილის

მიიღებიან მოწაფეები I მოსამზ., უმცროს და უფროსს მოსამზადებელ I, II, III, IV და V კლასში.

თხოვნების მიღება ყოველ დღე. — გამოცდა დაიწყება 21 აგვისტოს.

დირექტორი კანცელარია ღიაა დილის 9—2 საათ. და საღ. 5—8 საათამდე ბათუმის ქ., № 23 დიდუბე (ელისაბედის ქ. ყურე) მეორე სართული. ტრამვაი 8.

რევოლუციას ემუქრებიან.

მოსკოვის თათბირზე აშკარად იქნა, რომ ბურჟუაზიის დარაზმული და იგი რევოლუციონური კლასების წინააღმდეგ გამოდის, ის, რაც ბურჟუაზიამ სამინისტროდან გაქცევით, ფარული კრებებით, სამრეწველო თათბირით ვერ გამოთქვა,—ახლა მან მოსკოვის თათბირზე ხმამაღლა გამოაცხადა სულ წვრილის და თავისი კლასობრივი ინტერესების სისრულეში მოიყვანოს.

ბურჟუაზიის რევოლუციონური ორგანოების მოქმედება არ მოსწონთ, იგი მას წმინდა კლასობრივ ორგანოთ ხედავს და, მაშასადამე, უკანასკნელი არა ლიროს არ იქნებოდა უმრავლესობის ინტერესების გამომხატველი. ერთი სიტყვით, გაბატონებულ კლასებს რევოლუციონური ორგანოების მოქმედება რუსეთის იმპერიის დამღუპველ დღეთა მიზეზათ მიაჩნიათ. მათ ამ ქვეყნად სახელდება მუშეთა მუშათა, ჯარის კაცთა და გლეხთა დეპუტატების საბჭოების წინააღმდეგ მწვავე გრძნობით გამოსთქვეს.

გარდა ამისა, ბურჟუაზია მთელი თავის მისწრაფებით წინააღმდეგია იმ გარემოების, რომ ... მთავრობა რევოლუციონური ორგანოების ზეგავლენას განიცდის და ამიტომ უკანასკნელი გარემოების სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლას უცხადებს. მიზეზი ლეთის სახელით კადეტმა ნაბოკოვმა მოსკოვის თათბირის 14 აგვისტოს სხდომაზე გრძელი სიტყვა წარმოსთქვა, რომელშიაც მან ხაზგასმულად აღნიშნა, რომ არსებული ეკონომიური და პოლიტიკური კრიზისის თავიდან აცილებისათვის საჭიროა მხოლოდ და ახლავე მთავარი, დამოუკიდებელი, მტკიცე და ძლიერი მთავრობა, რომელიც პარტიულისა და კლასობრივი ბრძოლის გარეშე იდგება და მთელი მისი ძალღონე იქით იქნება მიმართული, რომ მტერი დამარცხებული იქნას და მხოლოდ ასეთ დამარცხების შემდეგ შეიძლება სამარცხო ზავზე ლაპარაკი. ნაბოკოვმა რუსეთის ბურჟუაზიის გულის ნადები აშკარათ გამოსთქვა და ბურჟუაზიის ლიტოლვილება მკვეთრათ აცნო.

ერთის გარეშე—ბურჟუაზია მთელი თავისი მისწრაფებით რევოლუციონური კლასების ინტერესების წინააღმდეგი იქნება და ის ძლიერსა და „ზეკლასიურსა" და „ზეპარტიულ" მთავრობას მოითხოვს. მაგრამ ჩვენ მათი ასეთი განცხადება მთავრობის კლასთა და პარტიების გარეშე ყოფნის შესახებ მეტად სიყალბეთ და შეუძლებელ საქმეთ მიგვაჩნია. კლასთა ბრძოლის თვალსაზრისით ყოველი მთავრობა გაბატონებული კლასების სურვილებ-ინტერესების გამომხატველია და მისი მონაპოვარი ორგანოა. განსაკუთრებით მაშინ, როდესაც დესპოტიური მთავრობა ისპობა და მის ადგილს ეკონომიური და პოლიტიკური პარტიები იპყრობენ.

დესპოტიური მთავრობის დროის ხანაში ბიუროკრატიას—მიუხედავათ იმისა, რომ იგი გაბატონებულ კლასებზე იყო დამყარებული, ქონდა თავისი სპეციფიური მიზანი და ზოგიერთ ასეთ მიზნების განხორციელების დროს იგი თვით იმ კლასის წინააღმდეგ მიდიოდა, რომლის საერთო ინტერესების გამომხატველათ ითვლებოდა.

მაგრამ ახლა საერთო ძალთა განწყობილება შეიცვალა და საზოგადოებრივმა კლასებმა მონარქიული მართვა-გამგეობა თავიდან მოიშორეს, ახლა ყველა საზოგადოებრივი კლასები თუ ჯგუფები პოლიტიკურ ასპარეზზე გამოდიან და თითოეული ამათგანი ძალა უფლების ხელში ჩაგდებას ლამობს.

რუსეთის ბურჟუაზიამ ახლა მთელი თავისი სიძლიერით თავი წამოყო და იგი მუშათა და გლეხთა დეპუტატების ინტერესების გამტარებელ ორგანოების წინააღმდეგ გამოდის და ძალა-უფლების ხელში ჩაგდებას ლამობს. იგი რევოლუციონური ორგანოების პარტიულობას ებრძვის და მის მაგიერ უპარტიო, ძლიერ სახელმწიფოებრივ მთავრობას, ე. ი. ბურჟუაზიულს მოითხოვს.

ამ კვანძი, რომლის გარშემოც დღეს მოსკოვის თათბირი ტრიალებს, რომლის გამოხსნაც მას მიზნათ დაუსახავს. ისტორიის არქივს ჩაბარდა ის ერთგვარი ჰარმონია, როცა რევოლუციის პირველ დღეებში ბურჟუაზია რევოლუციონურ კლასებთან ერთად, მასთან თანხმობით ძველი წყობილების დანგრევა-განადგურებას ცდილობდა და ახალი ურთიერთობის განმტკიცებისათვის ილწოდა.

ახლა ბურჟუაზია აშკარა კონტრ-რევოლუციონური პარტიათ, კონტრ-რევოლუციონურ კლასათ გადაიქცა და მთელი საზოგადოებრივი ურთიერთობას თავის სასარგებლოთ გამოყენებას ცდილობს.

მიზეზი ის, რაც უნდა მოხდეს. ბურჟუაზია ყველ მეტიდ რევოლუციის გარდაქმნას, რევოლუციონური კლასების მიერ ეკონომიურ და პოლიტიკური ინტერესების წამოყენებას და მან საზოგადოებრივ ასპარეზზე მის წინააღმდეგ მოქმედება დაიწყო, რომ თავის გარშემო ძლიერი რაზმები შეკრიბა, მან მოსკოვის თათბირის მოწვევაში დაინახა ხსნა და აქ ცდილობს თავისი ინტერესების განმტკიცებას. მაგრამ აშკარაა ცხენებიან: ბურჟუაზიის მიერ სახელმწიფო ძალა-უფლების ხელში ჩაგდება საერთო ძალთა განწყობილების შედეგი და არა ამა თუ იმ პოლიტიკურ თათბირზე გამოტანილ ამა თუ იმ რეზოლუციისა.

მოსკოვის თათბირზე გამოტანილი რეზოლუცია, მოსკოვის თათბირზე გამოკვეთილი მიმდინარეობა აშკარათ დაგვანახებს ამა თუ იმ კლასის წარმომადგენლების პოლიტიკურ მისწრაფებას და ეს საქვეყნოდ დამახასიათებელი მოვლენა იქნება. ეს არის და ეს. თვით თათბირი ერთის დაკვრით ვერ შესცვლის საერთო რევოლუციონური მოძრაობის სახეს. უკანასკნელი დამოკიდებულია საერთო კლასთა ძალთა-განწყობილებაზე, კლასობრივ შეგნება ორგანიზაციაზე.

ერთ გარეშე რევოლუციის ყოველმხრივ ემუქრებიან, ერთ გარეშე მისი საწინააღმდეგო ძალები მოსკ. თათბირზედაც ირაზმებიან, მაგრამ ეს თათბირი საერთო ძალთა-განწყობილების მამოძრავებელ ფაქტორათ არ ჩაითვლება. მისი მამოძრავებელი ფაქტორათ საერთო კლასთა გათვითცნობიერება და კლასობრივათ დარაზმვა ჩაითვლება. ეს არის ძალთაგანწყობილების უტყუარი თვისება. ამის გარშემო ტრიალებს რევოლუციის ბედ-იღბლი. მაშასადამე რევოლუციონურ კლასების მთელი ყურადღება ახლა უნდა იქნეს მიქცეული და ხალხის უფლების განმტკიცება ფართო მასის პოლიტიკურსა და კლასობრივ ორგანიზაცია-გათვითცნობიერებისაკენ უნდა იქნას მიქცეული. აი თავდები რევოლუციის გამაგრებისა და მისი განმტკიცებისა.

პრესა.

... ბოლშევიკებმა ახალი საქმე გაუჩინდათ. ეს არის ქალაქის საბჭო. ... რა თქმა უნდა თავიანთი ხმოსნებს, საკუთარ ფრაქციას, მაწყალთან აწყობენ ხვევებს. სხვების მუშაობა მათ არ მოსწონთ არც ახალ საბჭოში, არც მის გარეთ. ჯერ იყო და მათ არ მოეწონათ თფილისის დემოკრატიის ის გამოსვლა, რომელსაც ადგილი ჰქონდა საბჭოს პირველი სხდომის გახსნის დღეს, ეს არის სასურსათო თუ სხვა ხალხის გალაშქრება. მაგ შემის დემონსტრაციას ბოლშევიკებმა „ბრძოლაში" „ნაძალადევი და უნიჭური" უწოდეს. ასე, რომ მუშებზე ძალადობა უხმარიათ მენშევიკებს, მაგრამ როგორც ახლა სწერენ „პროლეტარიატმა ბუნებამ მაინც თავისი ჰქნა და თფილისის ახალ დემოკრატიულ საბჭოს პირველ სხდომას მართლა რევოლუციონური ხასიათი მიანიჭა. „წესიერ და ზომიერ" კრებაზე მოულოდნელათ შემოიჭრა მუშათა ჯგუფი წითელი დროშით ხელში. მუშა ორატორმა ლენინის ... და სხ".

„ნაძალადევით და უნიჭოთ" მოწყობილ მიტინგზე, ამბობენ, თავი წამოყო პროლეტარულმა ბუნებამ... ბოლშევიკურმა.

ასე ფიქრობენ და სწერენ ბოლშევიკები.

თურმე ქალაქის გამგეობის არჩევნების დროს 10 აგვისტოს სხდომაზე „მენშევიკ-ესერებმა თავისი ტაქტიკით და ბრძოლის ფანდებით საბჭოში იგივე ნაციონალისტური სულისკვეთება აღადგინეს". ამიტომ დაშნაკ-ცუთიუნის ფრაქციას არჩევნებში მონაწილეობა არ მიუღია და ... დემონსტრატიულად დატოვეთ.

ნაციონალიზმი უჯანყდა ინტერნაციონალიზმს ეს ასეც იყო მოსალოდნელი, მაგრამ ხედებიან მენშევიკები, როცა ფიქრობენ,—თითქოს დაშნაკელების პროტესტების დაკმაყოფილებით შეიძლებოდეს მათი ნაციონალისტური ზრახვების დაკმაყოფილება. დღეს ისინი ორ ადგილს მოითხოვენ, ხვალ—ოთხს და ასე, მათ „მოთხოვნას" საზღვარი არ ექნება. დაშნაკელებს, 19 ათასი არჩეულის სახელით თფილისის, მთელი ქალაქის, სომხური ნაწილის გამოყოფას მოითხოვნასაც წამოაყენებენ!

დაშნაკელთა მხრით ეს იქნება ნაციონალისტური დემაგოგიის წარმოება.

ბოლშევიკები კი, ინტერნაციონალურ დემაგოგიას აწარმოებენ, როცა სწერენ: „ჩვენ არ გვწამს, რომ საქალაქო არჩევნებში გამარჯვებით დამთვრალმა მენშევიკ-ესერთა ბლოკმა ინტერნაციონალური პრინციპი პოლიტიკა სისწორით აწარმოოს"-ო.

დეპეშები

(პეტ. დეპ. სააგ. 15—16 აგვისტო).

სუხომლინოვის საქმე.

პეტროგრადი, ჩვენება ჩამოართვეს ყოფილ სარდალს ივანოვს. მან აღნიშნა, რომ რუსეთის სამხედრო საქმეების შესახებ ცნობებს ავსტრო-უნგრეთში და გერმანიაში პეტროგრადის წრეების საშუალებით. მას არ შეუძლია სთქვას, რომ ამ ცნობებს მათ სუხომლინოვი აწვდიდა. კიევში ავსტრო-უნგრეთს 194 ჯაშუში ჰყავდა. მათ დავალებული ჰქონდათ ჯაშუშთა ორგანიზაციის მტკიცე ნიადაგზე დაყენება. ამ მიზნით ისინი ცდილობდენ ჩემსა და სუხომლინოვს შორის არა სასურველი განწყობილების თავის სასარგებლოთ გამოყენებას. ივანოვი ასურათხატებს ჯარის გაჭირვებულ მდგომარეობას—იარაღის, ყუმბარების და პატრონების ნაკლებობას. გენერალი დანილოვმა აჩვენა, რომ სუხომლინოვმა მოითხოვა მოხსენების შედგენა მეფესთან წარსადგენათ, თუ რა იყო ჯარისთვის საჭირო, მაგრამ ეს მოხსენება შემდეგ მეფისათვის არ წარუდგენია და ის ხელში ჩაუვარდა სუხომლინოვის ბიძაშვილს ჯაშუშს გოშკევიჩს. სამხედრო აკადემიის პროფესორმა ეულჩერმ აჩვენა, რომ დიდება თუ არა სუხომლინოვი მინისტრათ, ბევრი ასეთი დაწესებულებები გააუქმა, რომელთაც უფლება ჰქონდათ მეფესთან პირდაპირი მოხსენების წარდგენისა. თითონ სუხომლინოვი არაფერს არ აკეთებდა თავდაცვის საქმეში, პირიქით,—ავსტრიისა და პრუსიის საზღვრებზე ბევრი ციხე-სიმაგრეები სრულიად გაანადგურა და როცა ამის შესახებ საფრანგეთის პრესა აღელდა, სუხომლინოვმა ამ პრესის დასამშვიდებლათ საზღვარ-გარეთ გაგზავნა ანდრონიკოვი და შარაპოვი. შემდეგ ის ლაპარაკობს ჯარის საომრათ მოუმზადებლობაზე. და ბოლოს მან დაუმატა: ახლა არავისთვის საიდუმლოება აღარ არის: ჩვენი ჯარი ჯოხით ხელში არა თუ გარჯიშობდა მხოლოდ, არამედ—ჯოხით ხელში მტრის წინააღმდეგაც მიდიოდა. სუხომლინოვი ამბობს, რომ ველიჩკო ეწერა სპეციალისტია. ის სამხედრო სამინისტროს რეფორმას უცქერის მეცნიერის და არა პრაქტიკული მოღვაწის თვალსაზრისით. ყოფილი სამხედრო მინისტრის თანაშემწე პოლივანოვი ამბობს, რომ სამინისტრო და სახელმწიფო დუმის მიერ მიღებული ზომები ქარხნების მუშაობათა ნაყოფიერების გაძლიერების შესახებ საძნელო გამოდგა. 1912 წელს, როცა მე სამსახურს თავი დავანებე, სუხომლინოვს მივუთითე იმ გარემოებაზე, რომ ხაზინის ქარხნების დაზგების შეფერხება მარტო ქარხნების ბრალი არ არის, ამაში ბრალი ედება აგრეთვე სამხედრო უწყებასაც. ამას ყურადღება მიაქცია სახელმწიფო დუმამ. ჩვენ ვიცოდით, თუ როგორი ემზადებოდა გერმანია 1912 წლის ომისათვის, მისი აზრით მარტო სუხომლინოვი არ არის დამნაშავე. არავინ არ ფიქრობდა ამაზე, თუმცა ყოველგვარ საბუთი გვქონდათ. სუხომლინოვი დამნაშავეა სამინისტროს ბევრი დაწესებულებების მოსპობაში. მე არ შემიყვარდა კარგათ. იმიტომ, რომ ზოგი მეგობრადა, თითქოს გაზეთებში მიასოედოვის შესახებ გამოქვეყნებული ცნობები ჩემი საქმე ყოფილიყოს. სახელმწიფო დუმის სამხედრო კომი-

საერთაშორისო ომი.

დასავლეთის ასპარეზზე ბრძოლა გაწელდა. მთელ ფრონტზე მხოლოდ მოწინავე რაზმები იბრძვიან და დრო გამოშვებით სროლაა.

რუმინიის ფრონტზე ჩერნოვიცას რაიონიდან მოწინააღმდეგემ ნოვოსელიცას მიმართულებით დაიწყო შეტევა. განსაკუთრებით მან იერიშები გააცხოველა რაკიტნაისა და პრუტს შუა, რუსეთისა და რუმინიის ჯარი იძულებული გახდა ბოიანის სანგრები დაეტოვებია და აღმოსავლეთისაკენ დაეხია. ეტყობა აქ ქვეითი ჯარი მტერს წინააღმდეგობას არ უწევს და უბრძოლველათ სანგრებს სტოვებენ და მტერს მძიმე არტილერია ხელში ჩაუდგებ.

კავკასიის ფრონტზე ცვლილება არ მომხდარა.

საფრანგეთის ფრონტზე ბრძოლა გრძელდება. მდ. მაასის მარჯვენა და მარცხენა ნაპირებთან საფრანგეთის ჯარი წინ მიიწევს. ამათ დაიკავეს ბეტანკურის სამხრეთ ადგილებში მდებარე სანგრები. გარდა ამისა 1 კილომეტრით წინ წაიწიეს მორბონსა და ლეშიმის შუა მდებარე პოზიციებზე.

ავსტრია-იტალიის ფრონტზე იტალიის მეორე არმია მტრის დევნას განაგრძობს და მრავალი ტყვეები მოყავს.

სიაში სუხომლინოვი იშვიათად დადიოდა. დუმას სამხედრო სესხის დამცველებზე არასოდეს არ უთქვამს უარიო.

კოკოვცევი ლაპარაკობს, რომ ფინანსთა სამინისტროს არას დროს სამხედრო ხარჯების გადიდებაზე უარი არ უთქვამს. ჩემს ფინანსთა მინისტრობის დროს, როცა სუხომლინოვი სამხედრო მინისტრათ იყო, სამხედრო სამინისტროს განკარგულებაში გადადებულ თანხებს ეს სამინისტრო არ ხარჯავდაო. მაგ., 1908 წელს გადადებული იყო 52 მილ. მან., დაიხარჯა მხოლოდ 5 მილიონი. 1909 წელს გადადებული იყო 64 მილიონი, დაიხარჯა 5 მილიონი; 1912 წელს გადადებული იყო 102 მილიონი, დაიხარჯა 44 მილიონი; 1913 წ. გადადებული იყო 126 მილ. მ. დაიხარჯა 78 მილიონი და 1914 წელს 125 მილიონიდან დაიხარჯა 65 მილიონიო. ჩემი შეხედულობით სუხომლინოვი ისეთი კაცის შთაბეჭდილებას ახდენდა, რომელსაც ცოტა გაეგება სამხედრო საქმეებშიო—დაუმატა მან.

ფინლიანდიაში.

აბო. მოსალოდნელი დემონსტრაციის წინა დღით მილიციამ აღმოაჩინა რომ მუშები საომარ პატრონებს ყიდულობდენ. ერთი პატრონებით მოვაჭრე კიდეც დააპატიმრეს. კომიტეტმა წინადადება მისცა მატროსებს ნუ მიიღებენ მონაწილეობას დემონსტრაციაში.

ჰელსინგფორსის მაგისტრატმა მიმართა სენატს და მოითხოვა ფინლიანდიიდან რუსის ჯარის გაყვანა, ვინაიდან ეს ჯარი ბევრ უწესოებას ახდენსო.

მუშების დათხოვა.

ტაგანროგი. მასალების ნაკლებობის გამო რუსეთ-ბალტიის ქარხანამ მუშათა შტატი 2000 კაცით შეამოკლა, მოსამსახურეთა შტატი—100 კაცით.

გაფიცვა.

ხარკოვი. რკინის გზაზე მომუშავე ჩინელები გაიფიცნენ. წამოაყენეს ეკონომიური ხასიათის მოთხოვნები.

ყოფილი ჟანდარმები.

მოქმედი არმია. გამოირკვა, რომ პოლკის უფროსი გურკაროვი მოუკლავთ 14 ჯარისკაცს, ყოფილ ჟანდარმებს.

ახალი მონოპოლია

პეტროგრადი. სასურსათო სამინისტროს აზრათ აქვს შემოიღოს მონოპოლია მახორკაზე და დაამტკიცოს მტკიცე ფასები.

ომის დეპეშები

პეტროგრადი. 14 აგვისტო. დასავლეთის ასპარეზზე მოწინავე რაზმები იბრძვიან და დროგამოშვებითი სროლაა.

რუმინიის ფრონტზე, ოკნას სამხრეთით მტრის იერიშები მოვიგერიეთ. კეზდი-ვაზარგელის მიმართულებით 13 აგვისტოს მტერმა რამდენიმე იერიში მოიტანა. სოვეჯას ჩრდილო-აღმოსავლეთით მაღლობი დაიკავა, მაგრამ მალე კონტრ-იერიში მივიტანეთ და დაკარგული მაღლობი უკან დავიბრუნეთ.

12 აგვისტოს მდ. დუნაიზე მტრის ჰაეროპლანი ჩამოვაგდეთ.

კავკასიის ფრონტზე, შავი ზღვის ნაპირებთან, ფლოტის დახმარებით, ჩვენი ჯარის ერთი ნაწილი ქ. ორდუს თავს დაესხა. ჯარმა მრავალი სახაზინო შენობები დაანგრია, აფეთქა 7 მოტორიანი ნავი და 7 ფელუკა.

პეტროგრადი. 15 აგვისტო. დასავლეთ ფრონტზე მოწინავე რაზმები იბრძვიან.

რუმინიის ფრონტზე, მტერმა ჩერნოვიცის რაიონიდან ნოვოსელიცაზე იერიშების მიტანა დაიწყო. რაკიტნასა და პრუტის რაიონში, ბოიანის მახლობლათ ჩვენს პოზიციებს მოწინააღმდეგემ ზარბაზნებიდან გამალებული სროლა დაუწყო. აქ ქვეითი ჯარი იძულებული შეიქნა ბოიანის ჩრდილოეთით სანგრები მიეტოვებია და აღმოსავლეთისაკენ დაეხია. მტერმა მძიმე არტილერია ხელში ჩაიგდო. კეზდი-ვაზარგელის მიმართულებით ბრძოლა სწარმოებს. სოვეჯას მაღლობები ჯერ ჯერობით არავის ხელში არ არის.

კავკასიის ფრონტზე ღირსშესანიშნავი არაფერი მომხდარა.

პარიზი. 13 აგვისტო. მდ. მაასის მარჯვენა ნაპირას, სამონიესა და ლეშის შუა საარტილერიო სროლაა. მაასის მარცხენა ნაპირას, ბეტონკურის სამხრეთით წინ წავიწიეთ, აქვე მტრის მოულოდნელი იერიშები მოვიგერიეთ.

პარიზი. 13 აგვისტო. მორმონსა და ლეშეს შუა ბრძოლის დროს გერმანელების პოზიციებზე იერიშები მივიტანეთ, 1 კილომეტრის მანძილით წინ წავიწიეთ, ფოსისა და ბომონის ტყეები სრულიათ ჩვენს ხელშია.

პარიზი. 14 აგვისტო. მდ. ენის ფრონტზე მტერმა ხანგრძლივ საარტილერიო სროლის შემდეგ სასტიკი იერიშები მოიტანა, მაგრამ ჩვენ მათი იერიშები მოვიგერიეთ. იერიშები მოვიგერიეთ აგრეთვე ბომონის სამხრეთ ნაწილებში. 13 აგვისტოს ბრძოლის დროს ტყვეთ წამოვიყვანეთ 1100 ჯარისკაცი, მათ შორის 32 აფიცერია. გერმანელებმა კომერსის ყუმბარები დაუშინეს, რომლის დროსაც სასიკვდილოდ დაიჭრა ერთი ბავშვი და სუბუქათ დაიჭრა 3 მოქალაქე.

ლონდონი. 13 აგვისტო. საფრანგეთის ფრონტზე მტრის იერიშები მოვიგერიეთ. პორტუგალიის ჯარმა ლავენტის სამხრეთ-აღმოსავლეთით მტრის იერიშები მოიგერია.

რომი. 13 აგვისტო. მეორე არმიამ მონტესონცოს მაღლობი დაიკავა და ვაინოიცას აღმოსავლეთით მტრის უკან დევნას განაგრძობს. საერთოდ წამოყვანილ ტყვეთა რაოდენობა უდრის 23000 ჯარისკაცს და 600 აფიცერს, ხელში ჩაგვივარდა მთლათ 750 ზარბაზანი და მრავალი საომარი მასალა.

მოსკოვის თათბირი.

(პ. დ. ს.)

მოსკოვი. დილით განახლდა სხვადასხვა ჯგუფების თათბირი. ამ თათბირზე არჩევდენ საკითხს, თუ როგორი დამოკიდებულება დაიჭირონ მათ მთავრობასთან და თვით მოსკოვის თათბირთან. ზოგიერთ ჯგუფებში კამათს ცხარე ხასიათი ჰქონდა. ბოლშევიკების აზრით მთავრობამ თავისი განცხადებით სავსებით გაარკვია თავისი პოზიცია. მათი აზრით მოსკოვის თათბირი ქვეყნის მისწრაფებას ვერ გამოხატავს, მას კონტრ-რევოლიუციონური ხასიათი აქვს. ბოლშევიკები იცავენ პროლეტარიატის დიქტატურის აუცილებლობას და თუ ვინიცობაა, მათ წინადადებებს თათბირი არ მიიღებს, ისინი სხდომას დემონსტრატიულად დასტოვებენ. მენშევიკების ფრაქცია უარყოფით ეკიდება სახელმწიფო თათბირს. მენშევიკ-ინტერნაციონალისტები მოითხოვენ, რათა მთავრობამ მოსპოს სიკვდილით დასჯა, ნაციონალური საკითხის რეპრესიებით გადაჭრაზე უარი სთქვას და ზავის მოსახლოვებლად შესაფერი ნაბიჯი გადადგას. სოციალისტ-რევოლიუციონერების ჯგუფში ორმა მიმდინარეობამ იჩინა თავი: მაქსიმალისტური ჯგუფი მომხრეა ძალა-უფლების მუშათა და ჯარისკაცთა ხელში გადასვლის, მეორე ჯგუფი უფრო ზომიერებისაგან შესდგება. ბრეშკო-ბრეშკოვსკაია შეეცადა ამ ორი ჯგუფის შერიგებას, მაგრამ მათი შეთანხმება არ მოხდა. აკადემიური ჯგუფი ორ ნაწილად გაიყო: პეტროგრადის ჯგუფი მომხრეა მთავრობას მხარი დაუჭიროს, მოსკოვის ჯგუფის განწყობილება ოპოზიციონურია. სახალხო სოციალისტები სიკვდილით დასჯას შეეხენ და აღიარებენ ის აუცილებელ მოვლენად რევოლიუციისა და ანარქიისაგან სამშობლოს დასახსნელად. სასურსათო საქმის მოღვაწეთა თათბირი მომხრეა, რათა პურზე მტკიცე ფასები შეურყევლად დარჩეს. საჭიროა, მათი აზრით, სასურსათო და მიწათ მოქმედების მინისტრების შეთანხმებით მუშაობა. საჭიროა მონოპოლიის შემოღება ფართლეულობაზე, რკინაზე; ძალაში უნდა დარჩეს მონოპოლია შაქარზე და პურზე. დუმის დეპ. ჯგუფის თათბირში ალექსინსკი სახელმწიფოს დაცვის ნიადაგზე დადგა მისი აზრით სამინისტროში ადგილი არ უნდა ჰქონდეთ ციმერვალდიელებს. ალადინის აზრით მაშინ იქნება მთავრობა ძლიერი, თუკითუ მას ნდობას გამოუცხადებენ სახელმწიფო დუმის წევრები. ანრეპის განცხადება, რომ დეკლარაციაში აღნიშნოს კერძო საკუთრების საჭიროება, პროტესტს იწვევს ყოფილი დეპუტატის ეფრემოვის და გლეხთა ჯგუფის მხრით. ისინი ამაში ხედავენ მემამულეების სურვილებს, რათა გლეხები უმიწოთ დასტოვონ: კადეტთა პარტიის ჯგუფის თათბირშიაც ორი მიმდინარეობაა. ერთი მიმდინარეობა ტესლენკოს პირით ამბობს, რომ ახლანდელი მთავრობა არ შეიძლება ჩაითვალოს ქვეყნის მხსნელ მთავრობათ, ვინაიდან ის მემარცხენე პარტიების გავლენის ქვეშ იმყოფება. მეორე მიმდინარეობის აზრით ჯერ კიდევ არ დამდგარა სოციალისტებისაგან განშორების ხანა. მილიუკოვის აზრით ორივე ეს მიმართულება შეიძლება შევათანხმოთ და ერთ საერთო ნაციონალური პლატფორმა მივიღოთ. მუნიციპალურ ჯგუფის თათბირში პეტროგრადის ქალაქის საბჭოს თავმჯდომარე ისაევი იმ აზრისა იყო, რომ ქალაქის საქმეებში ადმინისტრაცია არ ჩარეულა და მთელი სასურსათო საქმეც თვითმართველობის ხელში გადასულიყო.

თათბირში მონაწილეობენ: ოთხივე დუმის დეპუტატები—488 კაცი, გლეხები—100, მ. და ჯ. დეპუტატების საბჭოთა წარმომადგენელი—100, გლეხთა საბჭოს—100, აღმასრულებელ კომიტეტების—129, ქალაქთა—147, ერობათა და ქალაქის კავშირთა—18, ერობებიდან—118, ვაჭარ-მრეწველთა და ბანკებიდან—150, სამეცნიერო ორგანიზაციებიდან—99, მშრომელი ინტელიგენციის—83, ჯარის და ფლოტის—117, სამღვდელოება—24, ნაციონალურ ორგანიზაციებიდან—58, სასურსათო კომიტეტებიდან—90, სამეურნეო საზოგადოებიდან—51, კოოპერატივებიდან—313, პროფესიონალურ კავშირებიდან—176, მთავრობის კომისარები—33 და სხ. სულ 2,500-დე კაცი ესწრება. ილაპარაკებს 91 ორატორი.

სალამოს ჩხეიძის თავმჯდომარეობით შესდგა მ. და ჯ. დეპუტატთა საბჭოების ცენტრალური კომიტეტების გაერთიანებული სხდომა. სხდომას ყველა დემოკრატიული ორგანიზაციები დაესწრნენ, რომელნიც საბჭოთა პლატფორმას იზიარებენ. დიდი სიტყვა წარმოსთქვა ბურჟუაზიისა და დემოკრატიის ურთიერთ დამოკიდებულების შესახებ წერეთელმა. მისი აზრით საჭიროა დემოკრატიამ თავის კლასიურ ინტერესებს საზღვარი დაუდოს, რათა ამით უფლება ჰქონდეს მას სხვა კლასებს მსხვერპლის გაღებათ მიმართოს. დემოკრატიამ უნდა დაამტკიცოს, რომ მისი ინტერესი ქვეყნის კეთილ-დღეობას ეთანხმება, ბურჟუაზიამ კი უნდა შეიგნოს დემოკრატიასთან შეთანხმების აუცილებლობა. დანმა იმ დეკლარაციის პროექტი წარადგინა, რომელიც დემოკრატიული ორგანიზაციების კომისიამ შეიმუშავა. დეკლარაციაში ნათქვამია სახალხო მეურნეობის მოწყობის, სამხედრო ძალებისა და საგარეო პოლიტიკის შესახებ. კომისიას მიენდო დაამზადოს საკითხი ნაციონალური მმართველ-გამგეობის შესახებ.

13 აგვისტოს მოსკოვში ყველგან წესიერება სუფევდა. დიდი თეატრის ირგვლივ მიტინგები იყო. ტრამვაის გაფიცვა დამთავრდა. ცოტა მოგვიანებით დაიწყო მუშაობა ტრამვაიმ.

14 აგვისტოს სახელმწიფო თათბირის დილის სხდომა გახსნა კერენსკიმ. სხდომას დაესწრნენ პირველად მინისტრი სკობელევი და მთავარი სარდალი გენერალი კორნილოვი. კერენსკიმ განაცხადა: ვსთხოვ დამსწრეთ ეფიქრონ მხოლოდ სახელმწიფოზე და ამ საშიშრო ჟამს შეინახონ სრული სიმშვიდე. წინადადებას იძლევა მთავარ სარდლის სახით მიესალმონ ჯარს, რომელიც მამაცურათ იცავს სამშობლოსა და თავისუფლებას. (მოისმის „ურა“ და ტაში) პირველად ლაპარაკობს ნაბოკოვი. ყველაზე უძლეურებათ მას მიაჩნია შინაური უთანხმოებანი. პირველი დუმის სახელით ის აცხადებს, რომ საჭიროა ერთი ძლიერი, უფლებით აღჭურვილი მთავრობა, რომელიც ყველა კლასთა და პარტიათა გარეშე იდგომება. ქვეყნის დაცვა ერთი უპირველესი საკითხთაგანია. პირველი დუმის წევრებს სურთ საპატიო ზავი, მაგრამ გერმანიის მიერ წამოყენებული ზავი არ შეიძლება იყოს საპატიო. ისეთი ზავი გვსურს ჩვენ, რომელიც რუსეთსა და მის მოკავშირეთა სრული გამარჯვებით დამთავრდება. შრომის ჯგუფელი სემიონოვი ლაპარაკობს: მიწის საკითხი ისე უნდა გადაწყდეს დამფუძნებელ კრებაზე, რომ კერძო პირთა ინტერესებმა არ შეილახოს საერთო ინტერესები. დროებითი მთავრობას ხელთ უპყრია ძალა-უფლება. საჭიროა მისთვის მხარის დაჭერა. უმთავრესი საქმეა ქვეყნის დაცვა. მეორე დუმის სახელით ლაპარაკობენ გოლოვინი და ალექსინსკი. გოლოვინის აზრით არის ერთი მოთხოვნა, რომლის გარშემო ყველა პარტიებს შეუძლიათ გაერთიანება—ესაა მთავრობისათვის მთელი ძალა-უფლების მინიჭება. ორატორი მოუწოდებს სრული ნდობა გამოეცხადოს დროებით მთავრობას. ალექსინსკის აზრითაც საჭიროა მთავრობისთვის მხარის დაჭერა, იმის გაძლიერება იმ დრომდე, სანამ მტერი არ განიდევნება რუსეთის საზღვრებიდან.

დღის საღამოს სახელმწიფო თათბირის სხდომაზე მინისტრმა თავმჯდომარემ გამოაცხადა შემდეგი დეპეშა შეერთებული შტატების პრეზიდენტ ვილსონისა. „სალამს ვუძღვნი დიდ თათბირის წევრებს შეერთებულ შტატების ხალხის სახელით და ვიმედოვნებთ რომ დემოკრატიის საბოლოო მიზნები გაიმარჯვებს და მზათა ვართ რუსეთის მთავრობას მატერიალური და ზნეობრივი დახმარება აღმოუჩინოთ, რომ ჩვენი საერთო საქმე გამარჯვებით დაგვირგვინდეს“. დეპეშას მთელი დარბაზი დიდი ამბით შეხვდა. მინისტრი-თავმჯდომარე სთხოვს გარეშე საქმეთა მინისტრს—გადაეცეს ჩვენი მოკავშირე სახელმწიფოს თავს—ის მხურვალე გამოძახილი, რასაც ადგილი ჰქონდა სახელმწიფო თათბირის წევრებთა შორის.

„სტაროობრიადცების“ თავმჯდომარე ბოლშაკოვი კითხულობს დეკლარაციას და მიმართავს თათბირს და მთავრობას, რომ განკარგულება მიახდინონ—„სტაროობრიადცების“ მომავლებზე მოუმკალი პური მოშკონ და ხორბლის გაზიდვის საქმე მოაწყონ.

ყაზახების საოლქო ორგანიზაციების წარმომადგენელი კალედინი ამბობს, რომ ის მწუხარებით აღნიშნავს, რომ კლასიურ და პარტიულ უთანხმოებას დიდი ადგილი აქვს და ეს კი კარგავს საერთო ინტერესებსო. კალედინს სჯერა, რომ მთავრობა განთავისუფლდება პარტიულ და კლასობრივ გავლენისაგან. თავისუფალი „ყაზახობა“ თავისუფლებას არ გაუბრუნებია, მან განახორციელა ცხოვრებაში თავისუფლება და შექმნა დემოკრატიული სამხედრო მთავრობა—შედეგა თავისუფლება და წესიერება, ყაზახების პოლკებმა არ იციან რა არის დეზერტირობა. ისინი თავგამოდებით იცავენ სამშობლოს და თავისუფლებას და ზიზღით უცქერიან რეაქციას და კონტრ-რევოლიუციას. ყაზახებს ერთხელაც არ გაუგდიათ ხელიდან იარაღი და შინ და გარეთ. იბრძვიან მოღალატეთა წინააღმდეგ. კალედინი აცხადებს ცნობას ყაზახების კონტრ-რევოლიუციონერობის შესახებ ანარქიის მაძებართა სიქმეთ. მთელი ყაზახობა მოუწოდებს ყველა ცოცხალ ძალებს შეერთდენ სამშობლოს დასაცავათ და დემოკრატიულ რესპუბლიკანურ წყობილების განსამტკიცებლათ. (ტაში ყველა სკამებზე). სამშობლოს დახსნა ითხოვს ომის ბოლომდის მიყვანას მოკავშირეებთან ერთად. მთავრობის მოქმედება აქეთ უნდა იყოს და მაშინ ის ნდობასაც მოიპოვებს ყაზახებში. ვინც რუსეთის დამარცხების მომხრეა—მას ადგილი არ უნდა ჰქონდეს მთავრობაში. სამშობლოს დასახსნელათ ყაზახები შემდეგ საშუალებას აყენებენ: ჯარი პოლიტიკის გარეშე, მიტინგების და კრებების სრულიად უარყოფა ჯარში, ყველა საბჭოების და კომიტეტების გაუქმება (მარცხნივ მაყუროება. მარჯვნივ ტაში). როგორც ფრონტზე ისე ზურგს უკან, პოლკების, როტების, ასეულების და ბატარეიების უფროსების უფლებების შეზღუდვა, სალდათი—მოქალაქის დეკლარაციის გადასინჯვა (ხმაურობა, ტაში) ჯარში დისციპლინის განმტკიცება გადაჭრილი ზომების მიღებით, დისციპლინარული უფროსების თანამდებობის აღდგენა (ცხარე ტაში მარჯვნივ, ხმაურობა და სტვენა მარცხნივ), აღდგენა ნამდვილ, ძლიერ მთავრობისა და ასე მთავრობის გამოცდილ ხელმძღვანელების ხელში მოქცევა, რომლებიც ხელშეკრულნი არ იქნებიან საბჭოების და კომიტეტების გავლენით. სუვერენული ძალის წყარო,—ამბობს კალედინი,—არის მთელი ხალხის ნება და არა ნება პარტიებისა და ჯგუფებისა. ყაზახები ითხოვენ მომზადებულ იქმნეს და კანონიერათ ჩატარებული მთელ რუსეთში არჩევნები. დამფუძნებელი კრების ადგილათ მოსკოვი უნდა იყოს, როგორც რუსეთის უძველესი ისტორიული ცენტრი. დამშვიდებული მუშაობისათვის ყაზახები მიმართავენ მთავრობას, რომ მან მოიხმაროს ყველა ცოცხალი ძალები ყველა კლასებისა და ამით, სამშობლო იხსნას დაღუპვისაგან. (ცხარე ტაში).

კერენსკი აცხადებს, რომ მთავრობას სურს ყველას მოუსმინოს და თხოვს ახსოვდეს ყველას, რომ თათბირი მოწვეულია მთავრობის მიერ და არ შეეფერება თათბირს მთავრობას მოთხოვნილებებით მიმართოს. (ტაში. პურიშკევიჩი ადგილიდან: ჩვენ სტატისტების როლში ვყავართ მთავრობას).

ჩხეიძე. (მემარცხენენი ხანგრძლივი ტაშით ხვდებიან და იძახიან: „გაუმარჯოს რუსეთის რევოლიუციის ბელადს“)! ჩხეიძე აცხადებს, რომ ის იძულებულია, მიუხედავად იმისა, რომ წინა ორატორი თხოულობდა საბჭოების და კომიტეტების გაუქმებას, გამოვიდეს დღეს სწორედ ც. კ. ს. დ. და ფრონტის კოოპერატივების და სხვა ორგანიზაციების სახელით. ჩხეიძე იწყებს თავის სიტყვას იმის აღნიშვნით, რომ სამშობლო ყოველ დარგში განიცდის კრიზისს. ამ დროს დემოკრატია აცხადებს, რომ ის მედგრათ სდგას და არ შესდგება არავითარი მსხვერპლის და დაბრკოლებათა წინაშე, რომ რევოლიუციონური დემოკრატიის საბჭოების სახით მხარი დაუჭიროს ყველა მთავრობას, რომელიც კი შესძლებს ქვეყნის და რევოლიუციის დაცვას. შემდეგ ჩხეიძე აქვეყნებს ყველა დემოკრატიულ ორგანიზაციების სახელით, რომლის წარმომადგენელია ის დღეს, ვრცელ დეკლარაციას. დეკლარაციაში გამოთქმულია ის აზრი, რომ რუსეთის განახლება, ჯარის, ქვეყნის, სამშობლოს და რევოლიუციის ხსნა შეიძლება მხოლოდ დემოკ ენერგიული ჩარევით. ქვეყნის ტრაგიკულ მდგომარეობიდან გამოყვანა შინაურ და გარეშე მტრების შემოსევიდან განთავისუფლება შეიძლება მხოლოდ ისეთი მთავრობის მეოხებით, რომელიც ხალხის მრავალ რიცხოვან ძალებზე დაეყრდნობა.

ყოველივე ცდა დემოკრატიული ორგანიზაციების დაშლის—მთავრობის და ხალხის შორის უფსკრულს გათხრის და მთავრობას შეძლებულთა იარაღათ გადააქცევს. რევოლიუციის ლოზუნგი არის—სამშობლოს დახსნა. შეერთებული რევოლიუციონური დემოკრატია აღიარებს, რომ ქვეყნის და რევოლიუციის ინტერესები მოითხოვენ დაუყონებლივ მიღებულ იქმნას ზოგიერთი ზომები ყველა დარგში და კერძოთ კი შემოღებულ უნდა იქმნას ხორბლის მონოპოლია, მაგარი ფასები სასოფლო-სამეურნეო ნაწარმოებზე, სოფელს უნდა მივაწოდოთ ქალაქის ნაწარმოები, სამუშავო ძალის მოწესრიგება, მიმოსვლის მოწყობა, წარმოების განვითარება, ნაწარმოებზე კონტროლის დაწესება, შრომის დაცვა, შრომის და მომრიგებელი კამერების ბაჟების დაწესება. შრომის ბეგარის შემოღება ყველა კლასებისათვისთვის და შემოსავლის კვალობაზე ბეგარის დაწესება, გადასახადის დაწესება სამხედრო მოგებაზე და მემკვიდრეობაზე, დაბეგვრა ზედმეტი ღირებულებისა და ფუფუნების საგნებისა. იძულებითი სესხის განაწილების შესახებ ენერგიული ზომები, მკაცრი კონტროლი კრედიტულ დაწესებულებებზე, მიწების საკითხის მოგვარება ადგილობრივ კომიტეტების დახმარებით, ჯარის უფროსების უფლებების განსაზღვრა და სხვა. ჩხეიძე აბოლავებს მოწოდებას, მხარი დაუჭირონ მთავრობას რომელიც აღჭურვილია ძალა-უფლებით. მთავრობა, რომელიც ხალხის ნდობით არის აღჭურვილი,—შესძლებს ქვეყნის დახსნას და სახალხო დემოკრატიულ რესპუბლიკის განმტკიცებას რუსეთში (ხანგრძლივი ტაში).

დეპეშები.

საკუთარი კორესპონდენტებისაგან.

გორი. ქალაქის თვითმართველობაში სოციალ-დემოკრატებმა გაიყვანეს 15 ხმოსანი, ნაციონალ-დემოკრატებმა—3, სოციალისტ-რევოლიუციონერებმა—5, დაშნაკელებმა—6 ფედერალისტებმა—3, კადეტებმა—1. სოციალ-დემოკრატების სიით არჩეულია: კეცხოველი, ვარდოიანცი. ონიაშვილი, ნინიძე, ქარცივაძე, პოლივოდა, ოქუაშვილი, კაპანაძე, მინაზაროვი, რობაქიძე, ალექსანდროვი, იასამანოვი, შაქრო ჯავახიშვილი, გუკოვი.

მაზრის კომისარი **მაჩაბელი.**

—

ფოთი. საქალაქო არჩევნებში სოციალ-დემოკრატებმა გაიმარჯვეს. არჩეულია: სოც.-დემოკრატი—20, ნიკოლაძის ჯგუფის—4, ფედერალისტი—2, სოციალისტ-რევოლიუციონერი—4, სომეხთა ჯგუფის—1. **კაცი.**

ახალი ამბები

დღეს, 17 აგვისტოს, საღამოს 6 საათზე ბიუროს ბინაზე (გოლოვინის პრ. № 12) შესდგება რ. ს. დ. მ. პ. ტფილისის კომიტეტის წევრთა კრება. საჭიროა ყველა წევრების მოსვლა. დაბეჯითებით სთხოვენ ამხანაგებს, ნუ დაიგვიანებენ.

◆ **ნიხრი პურზე და ფრანგულ ბულკზე.** ქალაქის სასურსათო კომიტეტმა 12 აგვისტოს დაამტკიცა ნიხრი, რომლის ძალით ფურნეში გამომცხვარი პური უნდა გაიყიდოს თეთრი—13 კ. გირვანქა, შავი—11 ნახ. კ., გირვანქა; თონეში გამომცხვარი თეთრი პური უნდა გაიყიდოს 13 ნახ. კ. გირვანქა, შავი—12 კ. გირ. ფრანგული ბულკი, წონით 1 გირვანქა უნდა გაიყიდოს 26 კ. ცალი.

◆ **პურის მისაღები ბარათები.** გუშინ ქალაქის სასურსათო კომიტეტმა დაიწყო პურისა და ფქვილის მისაღები ბარათების დარიგება კანტორებში, ბანკებში, სავაჭრო დაწესებულებებში და კოოპერატივებში მომუშავეებსა და პროფესიონალურ და სხვა ორგანიზაციათა წევრებისათვის. ბარათების მიღება შეიძლება პურის ბიუროში დილის 9 საათიდან ნაშუადღევის 2 საათამდე.

◆ **სახალხო მასწავლებელთა შუამდგომლობა.** 10 აგვისტოს დასავლეთ საქართველოს სახალხო მასწავლებელთა კავშირის მთავარ გამგეობის თავმჯდომარე ან. ქვათარაძისა და გამგეობის წევრი ანდრო შუბლაძე ჩამოვიდენ კავკასიის სამოსწავლო ოლქის კომისარიატის წინაშე საშუამდგომლოდ, რათა დროზე იქნას მიღებული ზომები: 1) სახალხო მასწავლებელთა ჯამაგირის გადიდების შესახებ იმდენად, რომ ძირითადი ჯამაგირი 120 მანეთს უდრიდეს, 2) უმაღლესი 3 რვედ დაწყებითი სასწავლებლის მასწავლებელთა ჯამაგირიც რომ გადიდებულ იქნას, 3) მასწავლებელთათვის კურსების მოსაწყობად საჭირო თანხის დანიშვნისა და სხვა საკითხების შესახებ.

◆ **პროვოკატორი.** „ირკუტ. აღმას. კომ. უწყებ.“ გამოაქვეყნა პროვოკატორთა სია. სიაში, სხვათა შორის, მოთავსებულია დავით კეკუა, რომელიც 1908 წ. გაასამართლეს ს.-დემ. მუშათა პარტიის ქუთაისის ორგანიზაციის წევრობისათვის. კეკუას სასამართლომ სიკვდილით დასჯა გადაუწყვიტა, შემდეგ სიკვდილით განაჩენი შეუცვალეს 6 წლის კატორღით. კატორღის შემდეგ იგი ციმბირში გადაასახლეს და 1913 წლიდან ცხოვრობდა ირკუტსკში, სადაც თურმე „ოხრანკის“ საიდუმლო თანამშრომლად ითვლებოდა. ჯამაგირს იღებდა 70 მან. თვეში; ზედმეტ სახელათ თურმე „მოტორი“ ერქვა.

◆ **დასახიჩრებულ სამხედრო პირთა კავშირი.** 15 აგვისტოს, მოხდა დამფუძნებელი კრება დასახიჩრებულ სამხედრო პირთა კავშირისა. კავშირის მიზანია დასახიჩრებულთა გაერთიანება, სახელმწიფოებრივ თუ საზოგადოებრივ ორგანოების დაარსება, რომლებიც აღმოუჩენენ დასახიჩრებულებს საექიმო დახმარებას, მოაწყობენ მათთვის კურსებს, შრომის ბირჟას, დასახიჩრებულთა რეგისტრაციას და სხ. კავშირმა ამოირჩია ბიურო, რომელიც მოუწოდებს ყველა დასახიჩრებულს ჩაეწერონ კავშირში წევრად. ყოველგვარი ცნობების მიღება შეიძლება პორუჩიკ ბელაგინთან (გოლოვინის პრ. ქალაქთა კავშირის მე 8 ლაზარეთი, მე-12 პალატა, მე-3 სართული.) მორიგი სხდომა დანიშნულია 22 აგვისტოს, საღამოს 4 საათზე ლაზარეთის შენობაში.

◆ **ამანათების დაკავება.** სასურსათო კომიტეტმა დააკავა რამდენიმე ამანათი. ამანათებში აღმოჩნდა ფართლეულობა, რომელსაც ჯარისკაცები სამშობლოში გზავნიდენ.

◆ 14 აგვისტოს კუზანოვის მუშებს სადგ. ნავთლუღიდან ურმებით მოჰქონდათ 10 ბოჭკა ღვინო. გზაში ერთი ურემი ჩამორჩა. ჯარისკაცებმა შეაჩერეს იგი, გასტეხეს ბოჭკა და დაუწყეს ღვინოს სმა. მალე მოვიდენ მილიციონერები და როგორც იყო აღადგინეს წესიერება.

◆ გაზ. „ფიქრის“ სასარგებლოთ მიღებულია ამხ. ერზიკიანის ხელით ენფიანჯიანცის ქარხნის მუშებისაგან 26 მან.

◆ **საგუბერნიო სასურსათო კომიტეტში.** კომიტეტი უკვე შეუდგა ზამთრისათვის შე-

შის დამზადებას და ამ მიზნით დაგზავნა პროვინციაში თავისი აგენტები შეშის შესასყიდლათ. მაგრამ პროვინციაში თავისი აგენტები ამავე მიზნით დაუგზავნია აგრეთვე სხვადასხვა საზოგადოებებსა და დაწესებულებებს. ეს გარემოება იწვევს კონკურენციას, რაც ძალზე აძვირებს შეშას. კახეთში, მაგალითად, შეშა ადგილობრივ ღირს საჟენი 130 მან. ამის გამო საგუბერნიო სასურსათო კომიტეტმა დაადგინა წინადადება მისცეს ორგანიზაციებსა და დაწესებულებებს დამოუკიდებლათ ნუ აწარმოებენ შეშის შესყიდვას.

◆ **2 მილიონ მანეთის გატაცება.** საკრედიტო ბანკის თავრიზის განყოფილებიდან ფრანგ ხაზინადარს გაუტაცნია 2 მილიონი მანეთი და მიმალულა.

◆ **ყოფილი დიდი მთავარი** ალექსანდრე მიხეილის ძე დეპეშით ატყობინებს ამიერ კავკასიის საგანგებო კომიტეტს, რომ სუხუმის მუშათა და ჯარისკაცთა დეპუტატების საბჭომ ძალათ ჩაიგდო ხელში მისი მამული „ძიომური“.

◆ **ხურხათი.** 15 აგვისტოს თფილისში შემოიტანეს 15 ვაგონი ფქვილი. შაქრის მხრით, სასურსათო კომიტეტის ცნობით, ქალაქი უზრუნველყოფილია რამდენიმე თვით.

◆ **გაზეთის შეწყვეტა.** გაზეთის ხელის მომწერლებიდან ფულის აკრეფის გამო დღეს ნიგოითში უკანასკნელათ იგზავნება გაზეთი. გაზეთების გზავნა შეუწყდება აგრეთვე სხვა აგენტებსაც, რომლებიც ფულის გამოგზავნას აგვიანებენ.

◆ **ვიპოვე** თფილისში ვორონცოვის ხიდესთან საფულე, რომელშიაც აღმოჩნდა ქ. ნუხის უმაღლეს დაწყებით სასწავლებლის მე-IV კლასის მოწაფის შალვა დავითის ძე შახბაზიანცის ამავე სასწავლებლის ინსპექტორის მიერ მოცემული მოწმობა და მისივე პასპორტი ნუხის მაზრაში აღებული. პატრონს შეუძლია მოიკითხოს ნაძალადევში, ხუდადოვის ქუჩა. სასადილო „ბახმარო“-ში სერგო მეგრელიშვილთან.

◆ **გაზეთის გაწერა.** პოლიკტინე მელიქაძემ გამოუწერა გაზეთი „ერთობა“ სამი თვით ჯარისკაცს დავით ლალიაშვილს.

◆ **სამგლოვიარო წერილი** მივიღეთ ზინია იულონის ძე ჩხიკვიშვილისაგან მეტია ასათიანის გარდაცვალების გამო.

პროვინციის ქრონიკა.

ლიხაური. კვირას, 9 ივნისს რაიონული ორგანიზაციის რ. ს. დ. მ. პ—ს კოლექტივის ხელმძღვანელობით აქ გაიმართა „ალეგრა“ დამფუძნებელი კრების საარჩევნო და სახალხო სახლის (თეატრის) ასაგები ფონდის გასაძლიერებლათ. მთელმა საზოგადოებამ ქალიან-კაციანა მხურვალე მონაწილეობა მიიღო, ნივთების შემოწირვით, ფულის და შრომით. ყოველივე ხარჯების გარდა დარჩა წმინდათ 2,068 მ. 83 კ.

— კვირას, 23 ივლისს ამხანაგმა კალე ქავთარაძემ წაიკითხა ლექცია „ქალთა საკითხზე“ „ქალი წარსულში, აწმყოში და მომავალში“. საზოგადოება კმაყოფილი დარჩა. შემოვიდა 62 მ., რომელიც გადაეცა ცენტრალურ კომიტეტს.

— კვირას, 30 ივლისს აქ შესდგა მარქსისტული ჯგუფი. აირჩიეს პრეზიდიუმი. გააკრეს განცხადება, მოუწოდებენ მსურველთ ჩაეწერონ რაიონული კოლექტივის მდივანთან ი. გორგოშიძესთან. ჯერ-ჯერობით წაკითხულ იქნა და გარკვეული პარტიული პროგრამა და აგრარული საკითხი. მეცადინეობა დანიშნულია: ოთხშაბათობით შუადღის 4 საათიდან, კვირაობით დილის 7 საათიდან. ასეთი თავისუფალი მარქსისტული სკოლა ჩვენს ცხოვრებაში პირველია.

— კვირას, 30 ივლისს აქ გაიმართა დიდი სახალხო მიტინგი ვ. კალანდარიშვილის თავმჯდომარეობით, პირველად გააკეთეს მოხსენება ამხ. კალე ქავთარაძემ და გიორგი შილაკაძემ დემოკრატიულ რესპუბლიკაზე და „მიწის საკითხზე“. შემდეგ გაიმართა კამათი მიწის საკითხზე ს.-დ. „მენშევიკების“ ს.-დ. „ბოლშევიკებს“ და ს.-რევოლიუციონერებს შორის. მიტინგმა პირველ საათიდან დაბინდებამდე გასტანა, რის გამო ამხ. იეტიხი თალაკვაძის დაკრძალვას ვეღარ დავესწარით. ასეთი ხანგრძლივი კამათის შემდეგ დაბეჯითებით შეგვიძლია ვსთქვათ, რომ მიტინგის დიდი უმრავლესობა იზიარებდა ს.-დ. „მენშევიკების“ აზრს მიწის საკითხზე.

ქალაქის საბჭო.

(14 აგვისტოს სხდომა).

საზოგადოება კვლავ დიდი ყურადღებითა და ინტერესით ეკიდება ახალი საბჭოს სხდომებს, ქანდარა კვლავ გაჭედილია გარეშე პირებით, რომლებიც მოუთმენლათ მოელიან სხდომის გახსნას.

9 საათს 20 წუთი უკლია. სხდომას ხსნის ამხ. **ევგენი გეგეჭკორი.** წაკითხულ და დამტკიცებულ იქნა ორ წინა სხდომაზე მიღებული დადგენილებები. ხმ. **ფ. მახარაძე** უკმაყოფილებას აცხადებს, სხდომის ანგარიშები ძალზე მოკლეთ არის შედგენილიო. თავმჯდომარე უხსნის მას, რომ აქ კითხულობენ მხოლოდ დადგენილებებს, ოქმები კი ვრცლათ, თითქმის სტენოგრაფიულათ იწერება, მაგრამ მათი აქ წაკითხვა ყოვლათ შეუძლებელია. ყველა ხმოსანს შეუძლია თვითონ გადაათვალიეროს ეს ოქმები; ასეთი იყო ჩვენი დადგენილებაო და სანიმუშოთ კითხულობს ოქმიდან იმ ადგილს,—რომელიც შეეხება ხმ. ფ. მახარაძის მიერ შემოტანილ განცხადებას. ფ. მახარაძეს ეს სავსებით აკმაყოფილებს.

ამის შემდეგ **დ. შავერდოვი** (ბოლშ.) აკეთებს მოხსენებას საორგანიზაციო კომისიის მუშაობის შესახებ, აღნიშნავს, რომ კომისიამ საჭიროთ დაინახა არჩეულ იქნას 6 აღმასრულებელი და 18 მოსამზადებელი კომისიაო *).

ბოლშევიკები წინააღმდეგნი არიან აღმასრულებელი კომისიებისა, უნდა არსებობდეს მხოლოდ ერთი აღმასრულებელი ორგანო—ქალაქის გამგეობაო. ქალაქის თავის განმარტებიდან გამოირკვა, რომ აღმასრულებელი კომისიების გაუქმება დღეს, ჯერ-ჯერობით შეუძლებელია; ამიტომ საბჭო ადგენს მხოლოდ ორი თვის შემდეგ განიხილოს ეს საკითხი, მანამდე კი, ამ გარდამავალ ხანაში, დასტოვოს აღმასრულებელი კომისიები, თუმცა პრინციპიალურათ მათი არსებობა არ არის დასაშვები.

ი. ხუმაროვი მოითხოვს დაარსებულ იქნას საზოგადო სამუშაოს კომისია, მაგრამ **გ. ვეშაპელის** წინადადებით ეს საკითხი გადაიდო და გაირჩევა ქალაქის ფინანსიური მდგომარეობის განხილვის დროს.

საბჭო ერთხმად ამტკიცებს **დ. შავერდოვის** მოხსენებას საორგანიზაციო კომისიის დადგენილების შესახებ.

თავმჯდომარე კითხულობს ამხ. **ნოე ხომერიკის** განცხადებას, რომ ის ავათმყოფობის გამო უარს აცხადებს ხმოსნობაზე, მის ადგილს დაიჭერს მორიგი კანდიდატი ამხ. **გ. კაჭიევი.**

ამხ. **ნოე რამიშვილი** მოითხოვდა კომისიების წევრთა სხდომა მოეწყოთ მეორე დღესვე სამშაბათს, რომ მალე შედგომოდენ მუშაობას, მაგრამ ტეხნიკურის მხრით ეს შეუძლებელი აღმოჩნდა და გამოითქვა სურვილი რაც შეიძლება დაჩქარებით შეუდგენ მუშაობას კომისიები.

ამის შემდეგ გადადიან არჩევნებზე. ასარჩევია საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილე და გამგეობის 4 წევრი.

გ. გვაზავა (ნ.—დ.) მოითხოვს არჩეულ იქნას ორი მოადგილე თავმჯდომარისა, მიუხედავათ იმისა, რომ ახალ „საქალაქო დებულებაში“ ლაპარაკია ერთ მოადგილეზეო. სოციალიზმის იდეია დღეს რუსეთს ორ ნაწილათ ყოფს; არის რუსეთი სოციალისტური და არა სოციალისტური—ამბობს გვაზავა—ჩვენ მოვითხოვთ ამ დანაწილების მიხედვით მოხდეს არჩევნები და ერთი ადგილი მიეცეს სოციალისტებს, მეორე არა სოციალისტებსო. ეს განცხადება საერთო სიცილს იწვევს, ეცინება თვით ორატორსაც...

მ. ვეხლოვზოროვი წინააღმდეგია კანონის დარღვევისა, მაგრამ გვაზავა მოაგონებს, რომ მოსკოვში უკვე აირჩიეს ქ. მოადგილეო.

ამხ. **რ. აუშტროვი** ს. დ. ფრაქციის სახელით აცხადებს, ერთი ადგილი უნდა დაიჭირონ ს.-რევოლიუციონერებმა, მეორე დაშნაკელებმაო.

დაშნაკელებმა მოითხოვეს ერთად მომხთარიყო თავმჯდომარის მოადგილისა და გამგეობის წევრთა არჩევნები, მაგრამ საბჭომ უარყო მათი წინადადება და დაადგინა ჯერ აირჩიონ ორი მოადგილე. დაშნაკელები თავმჯდომარის მოადგილის არჩევნებში მონაწილეობაზე უარს აცხადებენ, რატომ გამგეობის წევრთა არჩევის საკითხი ახლავე არ გადასწყვიტეთ და მით ჩვენი სამართლიანი მოთხოვნილება არ დააკმაყოფილეთო.

მიღებულ იქნა ამხ. **არ. ერზინკიანცის** (ს.-დ.) წინადადება, მიეცეს თავმჯდომარის მოადგილეს 500 მან. თვეში მაშინ, როცა იგი ფაქტიურად ასრულებს თავმჯდომარის მოვალეობას. (ს.-რევოლიუციონერებმა ამ წინადადებას წინააღმდეგ მისცა ხმა.)

თავმჯდომარის მოადგილეთ ს.-რევოლიუციონერებმა თავის მხრით დაასახელეს **დ. მერხალევი.** ამხ. **არმ. ერზინკიანცი** აცხადებს, რომ ს.-დ. ფრაქცია ხმას მისცემს **დ. მერხალევსო.**

უყარეს კენჭი. მიიღო 58 თეთრი და 3 შავი. ამნაირად ქალაქის საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილეთ არჩეულ იქნა ს.-რევოლიუციონერების მხრით **დ. მერხალევი.**

ჯერი მიდგა გამგეობის წევრთა არჩევაზე.

ამხ. **დ. პოპოვი** (ს.-დ.). არც ერთ ფრაქციას ფორმალური დაბრკოლება არ უშლის ხელს, მიიღოს მონაწილეობა გამგეობაში. აქ გვეუბნებოდნენ, ვითომ ჩვენ ხელს ვუშლით დაშნაკელებს, დაიცვან თავისი ამომრჩევლების ინტერესები. ჩვენ ინტერნაციონალისტები ვართ, სანამ მშრომელი მასსის ინტერესების დაცვა ჩაბარებული აქვს სოციალ დემოკრატიას, ყველა ერის მშრომელს შეუძლია დარწმუნებული იყოს, რომ მისი ინტერესების დაცვა საიმედო ხელშია (ტაში). მშრომელი ხალხი სინამდვილეში დარწმუნდება, თუ ვინ არის მისი ინტერესების ნამდვილი დამცველი... ქალაქის გამგეობაში—განაგრძობს ორატორი—ჯერ-ჯერობით არიან ორი სოციალისტური პარტიის წარმომადგენელნი. იმათთვის, ვისაც სურს სიტყვიდან საქმეზე გადასვლა, არის თავისუფალი ადგილები. ეს ადგილები უცდიან ჩვენს მარჯვენით მჯდომარე ფრაქციათა წარმომადგენლებს.

გ. გვაზავა (ნ.-დ.) მუნიციპალური საქმე არ არის რომელიმე პარტიის, თითქმის არც ცალკე ერის საქმე, ეს საერთო საქმეა, რომლის ირგვლივ უნდა მოხდეს ყველა საჭირო ძალთა გაერთიანება. ჩვენ ვაყენებთ გ. ყურულის კანდიდატურას და თუ თქვენ სცნობთ, რომ საჭიროა ცოდნა, გამოცდილება, მხარს დაუჭერთ მას.

ხ. ჩემოდანოვი (ს. რ.) უერთდება დ. პოპოვის წინადადებას და მოითხოვს დაშნაკელებს მიეცეს ორი ადგილი მათი რიცხვის მიხედვითო.

დაშნაკელები მოითხოვენ ორ ადგილს. სანამ არ მოგვცემენ გარკვეულ პასუხს, თუ რატომ არ გვაძლევენ გამგეობაში ორ ადგილს, ჩვენ მანამდის არჩევნებში მონაწილეობას არ მივიღებთო.

ამხ. **გრ. უარაჯიანცი** (ს.-დ.). მე, როგორც სომეხს, სხვებზე უფრო მესმის დაშნაკელების სულისკვეთება. ისინი ყოველთვის ნაციონალისტურ თვალსაზრისზე დგანან და არც შეუძლიათ ეს უარჰყონ. მათ უნდათ, რაც შეიძლება მეტი სომეხი იყოს გამგეობაში. და თუ ეს ასეა, ჩვენ ხომ მათ ერთი ადგილი პრეზიდიუმში დავუთმეთ, ერთიც გამგეობაში, გარდა ამისა ს.-დემოკრატებმა გაიყვანეს ორი სომეხი გამგეობაში. ამნაირათ ქალაქის გამგეობაში სულ 4 სომეხი იქნება. ან შეიძლება ისინი ჩვენ სომხებათ არ გვთვლიან. ახატიანი და პირუმოვი სომხები არიან და საუკეთესო წარმომადგენელი სომხის მშრომელი მასსის შეგნებული ნაწილისა. იყო დრო, როცა ვინც სომხურ სარწმუნოებას არ აღიარებდა, სომხათ არ ითვლებოდა. დღეს ვინც დაშნაკელი არ არის, სომხათ არ მიაჩნიათ. სომხის დემოკრატიის შეგნებულ ნაწილს დღეს ერის მხსნელ პარტიათ დაშნაკელები მიაჩნია. დაშნაკელებს შეუძლიათ აქ იხელმძღვანელონ ფრაქციული მოსაზრებებით, მაგრამ საბჭომ უნდა უარჰყოს ყველა მათი პრეტენზიები.

ხ. ჩემოდანოვი (ს. რ.). ჩვენ არ ვფიქრობთ, დავახასიათოთ დაშნაკელები და თუ მათ ორ ადგილს ვუთმობთ ამას მიზანშეწონილობის თვალსაზრისით ჩავდივართ.

ამხ. **ალ. ლომთათიძე.** საბჭოს ყურადღებას მივაქცევ იმ განცხადებას, რომელიც აქ ერთ დაშნაკელთაგანმა გააკეთა, ვითომ ს. დემოკრატები ვყოფილიყავით დამნაშავე, რომ არჩევნები ორი კვირის განმავლობაში არ დასრულდა. ამ ბრალდებას ჩვენ თავიდან ვიშორებთ. ჩვენ ვამბობთ, რომ უმრავლესობას წარმოვადგენთ, მაგრამ ვმოქმედობთ მიზან შეწონილობის მიხედვით. ჩვენ გვინდოდა თანხმობით მუშაობა და ყველას ვაძლევდით გამგეობაში ადგილს. დაშნაკელები უნდა მიმხვდარიყვნენ ამას, მათ უნდა ეთქვათ, ს. დემოკრატები ძალას წარმოადგენენ და შეუძლიათ სულ არ მოგვცენ ადგილი გამგეობაშიო და დათანხმებულიყვნენ ჩვენს წინადადებას, მაგრამ რადგანაც ეს არ მოიმოქმედეს და შეთანხმება უარჰყვეს, ჩვენს წინააღმდეგ წამოყენებული ბრალდებაც უსაფუძვლოა. ჩემოდანოვი აცხადებს, რომ ისინი გამოდიან მიზან-შეწონილობის პრინციპიდან. გუშინ ს. რევოლიუციონერები ჩვენთან იყვნენ, როცა ჩვენ მათთან ერთად ვაღიარებდით კოალიციის პრინციპს, აქ თავის-თავად იგულისხმებოდა მიზანშეწონილობაც. დღეს მარტო მიზანშეწონილობის აღიარება ნიშნავს ფრაქციულ თვალსაზრისზე დადგომას. დაშნაკელები ამბობენ, რომ 19 ათასი ამომრჩეველი უმაგრებს მათ ზურგს, რომ მხოლოდ ისინი არიან სომხის ხალხის ინტერესების გამომხატველნი. ჩვენ პროტესტს ვაცხადებთ ამის წინააღმდეგ. რითი ვერ იცავენ სოციალ-დემოკრატი სომხები სომხის ხალხის ინტერესებს? რომ დაგვიმტკიცებდეთ, რომ ს.-დ. ვერ იცავენ ხალხის ინტერესებს, მაშინ სხვა იქნებოდა. მაგრამ თქვენ ამას ვერ დაამტკიცებთ, თქვენ დგახართ ნაციონალისტურ თვალსაზრისზე და არ ენდობით ს. დემოკრატ სომხებს. წინააღმდეგ შემთხვევაში, რათ ამბობთ, რომ სომხებს არ ეყოლებათ წარმომადგენელი გამგეობაშიო. ამიტომ ჩვენი წინადადება უნდა მიიღოთ. აქ გვეუბნებიან, რომ ს.-დემოკრატები სდევნიან დაშნაკელებსო. ფაქტები კი წინააღმდეგს გვიმტკიცებენ. მაგ. გლეხთა დეპუტატების საბჭოთა ცენტრში მათ 8 ადგილი უჭირავთ მაშინ, როცა შეგვეძლო არც ერთი ადგილი არ მიგვეცა მათთვის. ისინი ამბობენ, რომ ძველ საბჭოში არ იყო დაშნაკელიო. ეს არ არის მართალი, თუ მათ მუშაობა სურთ, უნდა მიიღონ ჩვენი წინადადება. მაგრამ, რადგანაც უარს ამბობენ ერთი ადგილის დაჭერაზე, ჩვენ განზრახული გვაქვს ეს ერთი ადგილიც ჩვენს ფრაქციას მივსცეთ.

ამხ. **დ. პაპოვი.** დაშნაკელები იმას კი არ აკრიტიკებენ, თუ რამდენათ ჩვენი პოზიცია წინააღმდეგია სომხის მშრომელი მასსისათვის. ეს მათთვის არ არის ხელსაყრელი. თუ მათ უნდათ მუშაობა, უნდა მიიღონ ჩვენი წინადადება, ჩვენ გვსურს თანხმობით მუშაობა. ამიტომ მხარს დავუჭერთ ყურულის კანდიდატურას და წინადადებას ვაძლევთ კადეტებსა და მუსულმანებს, მათაც დაასახელონ თავისი კანდიდატები.

ა. ოგაჯანიანცი (დაშნ.). უპირველეს ყოვლისა პროტესტს ვაცხადებ ყარაჯიანის წინააღმდეგ, რომ მან ჩვენს ამომრჩევლებს ჩამორჩენილები უწოდა და აგრეთვე თავმჯდომარის წინააღმდეგ, რომ არ შეაჩერა ყარაჯიანი. ჩვენ გამოვდივართ, როგორც პარტია და არა როგორც სომხები და რადგანაც არ გინდათ ორი ადგილი მოგვცეთ, ჩვენ მონაწილეობას არ მივიღებთ გამგეობაში.

ი. ხუმაროვი (კადეტი), ჩვენ გვინდა მუშაობა, დავასახელებდით ჩვენს კანდიდატს, მაგრამ იმ პირობით, თუ ფრაქციათა შორის შეთანხმება მოხდებოდა. ვინაიდან ასეთი შეთანხმება არ არის, ჩვენც უარს ვაცხადებთ გამგეობაში მონაწილეობის მიღებაზე.

ხ. კარჩიკიანცი (დაშნ.) სოციალ-დემოკრატი სომხები კარგებია, მაგრამ ისინი შევიდენ გამგეობაში არა როგორც სომხები (ალ. ლომთათიძე ადგილიდან: „და თქვენ კი გინდათ გამგეობაში შეხვიდეთ როგორც სომხები განა? აკი ოგაჯანიანცი წინააღმდეგს ამტკიცებდა!“) ჩვენ კი გვინდა, რომ სომხის მასსას თავისი წარმომადგენელი ჰყავდეს გამგეობაში.

გ. მინასაზოვი (მუსულმ.). სოციალ-დემოკრატების წინადადება ჩვენით არის გამოწვეული, ჩვენ ვსთხოვეთ ადგილი. ეს სრულებით არ არის მათი მხრით მოწყალების გაღება. ჩვენ გვინდა გამგეობაში, სადაც ამდენხანს მუსულმანი მეთვალყურეთაც არ იყო, გვქონდეს ერთი ადგილი. ჩვენ დავრწმუნდით, რომ სოციალ-დემოკრატები ვერ შესძლებენ შეთანხმებას იმათთან, ვისაც ეს შეთანხმება არ უნდა.

ამხ. **ნოე რამიშვილი.** ჩვენი პრინციპია დემოკრატიის ინტერესების დაცვა. აქ არ არის ადგილი პოლიტიკურ საკითხებზე ლაპარაკისა, მაგრამ, რადგანაც დაშნაკელებმა გამოგვიწვიეს, ჩვენც გაგცემთ პასუხს... გვითხარით, სად და როდის იცავდით თქვენ სომხის ხალხის ინტერესებს? ერთი ავანტიურა საკმაოდ ახასიათებს თქვენს მოღვაწეობას... ძველ საბჭოში თქვენ ბატონობდით, მაგრამ რა გააკეთეთ სომხის ხალხის სასარგებლო? დღეს თქვენი ბატონობა მოისპო და ჩვენ ვართ საბჭოს პატრონი იმიტომ, რომ ჩვენ დემოკრატიის წარმომადგენლები ვართ და დემოკრატია კი ყველაფრის პატრონია. ჩვენ უკავშირდებით აქ ინტერნაციონალისტებს, სხვა ჯგუფებს კი ყველას ერთნაირათ ვეპყრობით. კოალიცია იდეათა ნათესაობაზე უნდა იყოს დამყარებული ეს იდეაა იდეია სოციალიზმისა და თუ დაშნაკელები არ მოხვდნენ ჩვენს შორის—ეს საკუთრივ მათი ბრალია. ჩვენ გვინდოდა დემოკრატიის ბატონობა და წვრილ ნაციონალისტურ ჯგუფებთან თანამშრომლობა, მაგრამ, ვინაიდან ისინი არ თანხმდებიან და მეორეს მხრით ბევრი ცდა არ შეიძლება, ჩვენ საკუთარ ხელში ავიღებთ ძალა-უფლებას, ერთ ადგილს ჩვენ დავიჭერთ, მეორეს ს.-რევოლიუციონერებს მივსცემთ.

ამხ. **ნოე ჟორდანია.** ახალი საბჭოს პირველ სხდომიდანვე ჩვენ ვხედავთ, რომ სწარმოებს სასტიკი ბრძოლა ორ ფრაქციათა შორის, ჩვენსა და დაშნაკელებს შორის. აქედან ყველას შეუძლია დაინახოს, თუ რა ახასიათებს ჩვენს საბჭოს, ყველას შეუძლია დაინახოს, რომ აქ არის ორი ბანაკი. ამ ორ ბანაკთა შორის ბრძოლა ისტორიულია, ეს ბრძოლა იწარმოებს შემდეგშიაც ახალ საბჭოში. დაშნაკელები ამბობენ, რომ ჩვენ მათ წინააღმდეგ არაფერი გვაქვს სათქმელი. ეს რომ ასე იყოს, მაშინ ჩვენ ამდენსაც არ ვიბრძოლებდით, მაგრამ ეს ასე არ არის. საქმეს უნდა ფხიზლად უყურებდეთ. კავკასიაში სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლაა ნაციონალიზმსა და ინტერნაციონალიზმს შორის. და როცა ჩვენ მიზნად ვისახავთ ქალაქის გამგეობაში შევასუსტოთ ნაციონალიზმის საწამლავი და გავაძლიეროთ ინტერნაციონალიზმი, ეს ყველასათვის გასაგები უნდა იყოს, მაგრამ არ უნდათ გაიგონ. დაშნაკელები გვეუბნებიან, ჩვენ ხმა მოგვცა სომხის მასსამო, მაგრამ ეს სრულებითაც არ არის საბუთი, რომ თქვენ დაგეთანხმოთ. ევროპაში არის პარტიები, რომლებსაც ბევრი აძლევს ხმას, მაგრამ შეუძლებელია მათთან შეთანხმება. ეს თქვენის მხრით ისეთი დემაგოგიური არგუმენტია, რომელიც სრულებითაც არ შეფერის სერიოზულ პარტიას. ამხ. ყარაჯიანცმა სთქვა, რომ, თქვენ ჩამორჩენილი მასსა გიჭერთ მხარს. რა არის აქ გულმოსავალი? თავის-თავად, სიტყვა „ჩამორჩენილი მასსა“ სრულებითაც არ არის საწყენი. არის მასსა განვითარებული და ჩამორჩენილიც. ამხ. რამიშვილმა აღნიშნა თქვენი მოღვაწეობა და მიუხედავად ამისა თუ სომხის მასსა მაინც თქვენ გიჭერს მხარს, ცხადია იგი მასსა ჩამორჩენილი ყოფილა და როცა იგი არ იქნება ჩამორჩენილი მაშინ, იცოდეთ, თქვენ კი არ გამოგყვება, არამედ ჩვენ.

შახტუნიანცმა განაცხადა, გამგეობის შედგენის დროს არ ხელმძღვანელობდენ საქმიანობის პრინციპით, არამედ ფრაქციები ასახელებდენ თავიანთ კანდიდატებსო. საქმიანობის პრინციპიც სწორეთ ეს არის, მე წინათ ვსთქვი, უნდა შესდგეს ისეთი კოალიცია, რომელიც შესძლებს მუშაობას თქო, ასეთი კოალიცია სდგება სწორეთ, როცა ფრაქციები ასახელებენ კანდიდატებს და საქმიანობის პრინციპიც ეს არის. ჩვენ გვეშინია, რომ ამ კოლეგიაში არ ჩაისახოს საწამლავი. ბრძოლათ მივდივართ დაშნაკელებთან... მწარე გამოცდილება გვაქვს მათთან დამოკიდებულებაში... ჩვენ ვამბობთ, ყოველ შემთხვევაში დაუშვებთ საწამლავს გამგეობაში ერთ წვეთს და არა ორს, რომ თქვენ იცოდეთ, რომ ჩვენ მალულათ არაფერს ვაკეთებთ... ისინი მეტს გვთხოვენ. ჩვენ ვერ დავაკმაყოფილებთ მათ მოთხოვნილებას. გლეხთა ყრილობაზე ჩვენ ყველა მათი წინადადება მივიღეთ, სავსებით დავაკმაყოფილეთ მათი სურვილები, მაგრამ მაინც გაგვსვარეს ტალახში. დღეს რომ ყველა მათი მოთხოვნილება დავაკმაყოფილოთ, მე არა ვარ დარწმუნებული, რომ კვლავ არ გაგვსვრიან ტალახში, ამიტომ ჩვენ თვით ავიღებთ გამგეობას ხელში. ს. რევოლიუციონერებს კარგი აქვთ იმედი, რომ შეიძლება დაშნაკელებთან მუშაობა, მაგრამ ჩვენ ეს იმედი კარგა ხანია დავკარგეთ. 1905 წ. ისინი შეთანხმებას გაექცნენ, მათ გვღალატეს... ჩვენ ამას ვერ დავივიწყებთ, ჩვენ აქაც ვებრძოლებით მათ და, დეე სომხის მასსამ დაინახოს, ვინ იცავს მის ინტერესებს, ჩვენ თუ ისინი, (ხანგრძლივი ტაში).

ამხ. მ. პეტროსიანცი [illegible] აქ ამხ. რამიშვილი ლაპარაკობდა, დაშნაკელები ადგილიდან გაიძახოდენ „მშრალი სიტყვებიაო“. ჩვენ ვერ დავივიწყებთ ფაქტებს, ისინი სინამდვილეზე თვალს ხუჭავენ, არ უნდათ აღიარონ, რომ ნაციონალისტები არიან. თქვენ ამბობთ, რომ იცავთ სომხის დემოკრატიის ინტერესებს, მაგრამ უფრო სწორი იქნებოდა რომ გეთქვათ სომხის ბურჟუაზიის ინტერესებს ვიცავთო, ვინაიდან თქვენ ბურჟუაზიის ინტერესებს იცავთ და არა დემოკრატიისას... ჩვენ ვიბრძოდით, დემოკრატიამ გაიმარჯვა და მოიპოვა საბჭოს პატრონობა და თქვენ ვერ შესძლებთ ტალახში გაგვსვაროთ.

კამათი შეწყდა. სხდომა 10 წუთით წყდება. ათი წუთის განმავლობაში ფრაქციებმა ვერ მოასწრეს თათბირის დასრულება, ცოტა დაიგვიანეს. ამით უკმაყოფილო ხმ. მ. ცხაკაია და სხდომის განახლებისას შემოაქვს განცხადება დიდ ხანს თათბირობდით, ბევრს დაობთ, ერთმანეთს არ ინდობთ, დროა ბოლო მოუღოთ ამას და შეუდგეთ დადებით მუშაობასო.

ნაციონალ დემოკრატები ასახელებენ გამგეობის წევრათ გ. ყურულს, ს.-დემოკრატები—ი. ბესელიძეს და ს.-რევოლიუციონერები—მ. სუხოვს.

ხ. ჩემოდანოვი აცხადებს, რომ ს.-რევოლიუციონერები წინააღმდეგნი არიან ყურულის კანდიდატურისა, ვინაიდან გამგეობაში სხვა არ შედის არასოციალისტი წევრი, დე შესდგეს წმინდა სოციალისტური გამგეობაო.

ხ. კარჩიკიანცი (დაშნ.). ჩვენ არ მივიღებთ არჩევნებში მონაწილეობას, ჩვენ საწამლავი გვიწოდეს... ყველაფერი, რაც ჩვენს შესახებ ითქვა, არ არის მართალი. აქ ამბობენ, რომ ჩვენ 1905 წ. გავექეცით შეთანხმებას. ეს არ არის მართალი (ნოე ჟორდანია ადგილიდან: „ეს მართალია, ეს ყველამ იცის!“) ჩვენ იმიტომ წავედით, რომ მათ დაარღვიეს შეთანხმების პირობა: გადაწყვეტილი იყო ერთად გამოსვლა, ს. დ. სეპარატიულად გამოდიოდენ. მართალია, ჩვენ ვმუშაობთ ნაციონალურ ფარგლებში, მაგრამ არასოდეს ნაციონალისტური პოლიტიკა არ გვიწარმოებია. თქვენ კი (მიმართავს სოციალ დემოკრატებს) მუშაობთ ინტერნაციონალიზმის ფარგლებში და ეწევით აშკარა ნაციონალისტურ პოლიტიკას, ქართული შოვინიზმის პოლიტიკას...

ეს უკანასკნელი განცხადება საერთო აღშფოთებას იწვევს... ხმოსნები ზევით დგებიან და ადგილებიდან ყვირიან: „ეს პროვოკაციაა“, „ძირს, ძირს“, „გააძევეთ ეს პროვოკატორი გარეთ“, „სირცხვილი, სირცხვილი“ და სხ... ამხ. ნოე ჟორდანია პროტესტს აცხადებს,—კამათი უკვე შეწყვეტილი იყო და რათ მიეცით ლაპარაკის ნებაო. გარეშე პირებმაც ვერ შეიკავეს თავი, ქანდარაც აზვაურდა, ისმის პროტესტის ხმები... დაშნაკელებსაც შემოუყვანიათ თავისი დამქაშები, ისინი ტაშს უკრავენ თავის ორატორს, ეს უფრო ამწვავებს მდგომარეობას... თავმჯდომარე მოუწოდებს დამსწრეთ წესიერებისაკენ. ორატორს წინადადებას აძლევს ილაპარაკოს მხოლოდ იმის შესახებ, თუ რისთვის არ იღებენ არჩევნებში მონაწილეობას. დაშნაკელებს ეს არ აკმაყოფილებს და დემონსტრატიულად სტოვებენ სხდომას...

დ. მერხალევი (ს.-რ.) აცხადებს, რომ სწორეთ ამისთვის გვინდოდა მიგვეცა მათთვის ორი ადგილი, რომ არ გაგვემწვავებინა მდგომარეობა და კვლავ იძლევა წინადადებას დაუთმონ მათ ორი ადგილი.

ამხ. **ნოე ჟორდანია** მერხალევი და სხვა სოციალისტ-რევოლიუციონერები აწი მაინც უნდა დარწმუნდნენ, თუ როგორ შეგვიძლია ჩვენ მუშაობა იმათთან შეთანხმებით, ვინც ჩვენ შოვინისტები გვიწოდა. თუ გინდათ მუშაობა, აირჩიეთ გამგეობა ისე, როგორც ჩვენ გეუბნებით, თუ არ გინდათ მუშაობა, აირჩიეთ გამგეობა ისე, როგორც თქვენ ამბობთ.

გ. გვაზავა (ნ.-დ.). რადგანაც გ. ყურულის კანდიდატურა უთანხმოებას იწვევს სოციალ-დემოკრატებსა და სოციალისტ-რევოლიუციონერებს შორის, ჩვენ ვხსნით მის კანდიდატურას.

ამხ. **ნოე რამიშვილი.** თქვენ იცით, რომ ჩვენ გვინდოდა მუშაობის დაწყება და აი სწორეთ ამისთვის არ გვინდოდა მიგვეცა დაშნაკელებისათვის ორი ადგილი, მათთან მუშაობა ყოვლად შეუძლებელია. მათი მოთხოვნილება რომ დავაკმაყოფილოთ, არ იკმარებენ სულერთია: ერთი მოთხოვნილების დაკმაყოფილებას მეორე მოთხოვნილების წამოყენება მოჰყვება. რატომ გაექცნენ ისინი 1905 წ. შეთანხმებას? მაშინ რეაქცია მოახლოვდა და რეაქციის შიშმა აიძულა ისინი გაქცეულიყვნენ. ეს იცის ყველა პარტიამ. ახლა მათ უნდათ ჩაშალონ საბჭო, მაგრამ ამას ისინი ვერ შესძლებენ, დემოკრატიულ საბჭოს დემოკრატია უდგას დარაჯათ და შესაფერ პასუხს გასცემს მათ...

გ. ყურულმა მოხსნა თავის კანდიდატურა. წინადადება შემოვიდა, ამოირჩიონ ქალაქის მდივანიც. ს.-დ. ფრაქცია ასახელებს ამხ. ვ. ხახანოვს. ფარული კენჭის ყრით გამგეობაში აირჩიეს ამხ. იოსებ ბესელიძე (ს.-დ.; მიიღო 52 თეთრი და 2 შავი კენჭი), მ. სუხოვი (ს.-რ., 53 თეთრი და 1 შავი), მდივნათ აირჩიეს ამხ. ვ. ხახანოვი (ს.-დ., მიიღო 43 თეთრი და 7 შავი).

არჩევნების შემდეგ გადავიდნენ მორიგ კითხვებზე. დაშნაკელების წასვლით სრული წესიერება დამყარდა და მუშაობაც შესაძლე-

*) ამ კომისიების სია უკვე გვქონდა მოთავსებული ჩვენი გაზეთის № 123 ახალ ამბებში.

მელი გახდა ... [illegible]

ამხ. ნოე რამიშვილის ... [illegible]

გენე ალათიშვილი.

რუსეთის ამბები.

მალინოვსკის წერილი. ... [illegible]

[illegible]

უცხოეთი.

[illegible]

სრულიად რუსეთის მუშათა კოოპერატივების წარმომადგენელთა პირველი ყრილობა.

[illegible]

შრომის ქრონიკა.

[illegible]

წერილები რედაქციის მიმართ.

[illegible]

ცნობები

ჯარის-კაცთა ... [illegible]

1914 წლიდან ... [illegible] ... ჭელი ... იქნება 24 წლისა. ის გაწვეული იყო ჯარში 1919 წ. ... [illegible] ... ჭკლდებში ძვალი ცოტა გადღუნული აქვს.

ტფილ. თემის. რ. ს. დ. მ. პ. ბიუროები მოთავსებულია:

1) პირველი რაიონი: ... [illegible] ... დილის 10—1 საათამდე და საღამოს 5—8 საათამდე.

2) მეორე რაიონი: ... [illegible] ... დილის 10—2 საათამდე და საღ. 5—8 საათ.

3) ხუთმე რაიონი: (... [illegible] ...) ... (... [illegible] ... № 1), დღის დილ. 9—2 ს., საღ. 5—9 საათ. ტელეფონი № 5—98.

4) მეოთხე რაიონი: ... [illegible] ... დღის 10—3 და 5—7 საათამდე.

ბიურო

... [illegible] ... № 12. ... [illegible] ... 8—2 საათ. საღამ. 5—8 საათამდე.

ბიურო

ალექსანდროპოლის ... [illegible] ... 10—12 ს. და საღამოს 4—8 საათამდე. ... [illegible]

ქალაქის ... [illegible] ... ცენტრის ... [illegible] ... ყოველდღე დილის 10—2 ს. და საღ. 5—8 ს.

ექიმი გ. მ. მუხაძე

[illegible]

ექიმი კ. ი. მაჭარაძე

[illegible] ... 6—7 ს., ... [illegible] ... № 4, ... [illegible] ... 15—06.

ექიმი ივანე თიკანაძე

იღებს ავადმყოფებს საღამოს 5—7 საათამდე. მისამართი: ... [illegible] ... 18, ტელეფონი № 11—82.

ექიმი

დ. ვ. ჯავახიშვილი

იღებს შინაგან ... [illegible] ... 1—2 და საღ. 5—6 ნახ. ... [illegible] ... № 41.

ექიმი მ. ი. [illegible]

იღებს ... [illegible] ... —1 საათ. საღამოს 5—8 საათ. ... [illegible]

ექიმი ა. დ. [illegible]

იღებს ავადმყოფებს ... [illegible] ... 6—8 საათამდე. ... [illegible] ... (606-ს და 914-ს ...) ... [illegible] ... № 116, ... „ნოის" ... [illegible]

ექიმ გ. ი. [illegible]

[illegible] ... 9—12 საათ. ... [illegible]

ვლ. ი. [illegible]

[illegible] ... 4—6 საათამდე. ... [illegible]

ექიმი მ. გ. [illegible]

[illegible] ... 3—5 ნახ. საათამდე, ... [illegible] ... № 19.

ექიმი [illegible]

იღებს შინაგან, ... [illegible] ... 11—2 საათამდე, საღამოს 7—9 საათამდე. ... [illegible]